

Förstasamtal på BUP – en källa som grumlas i onödan?

Familjeterapikongressen i Ystad 17-18 oktober 2013

Monica Hartzell, leg psykolog, leg psykoterapeut, specialist i klinisk psykologi,
dr i medicinsk vetenskap (Ph D)

Dialogisk praxis AB

www.dialogiskpraxis.se

-
- Erfarenheter och synpunkter från ett forskningsprojekt på BUP
 - Psykiatrin i ett större sammanhang. Diskurser och dilemman
 - Dialogism och hermeneutisk fenomenologi i ett postpsykiatriskt alternativ

Ordet diskurs

”Hur snacket går” – men inte bara det:

En helhet av sammanhängande infallsvinklar, uttryck och påståenden. Ex ”religiös diskurs”, ”diskursen kring missbruksfrågor”, ”psykiatrins diskurs”.

Innebär att det finns dolda ordningar för vad man kan säga.

Diskurserna upprätthåller vårt förhållande till verkligheten, styr oss i vissa fall.

Diskursbrott

En diskussion som varit tabubelagd börjar (plötsligt) gå att formulera och diskutera.

Strukturering och samarbete i samtalet

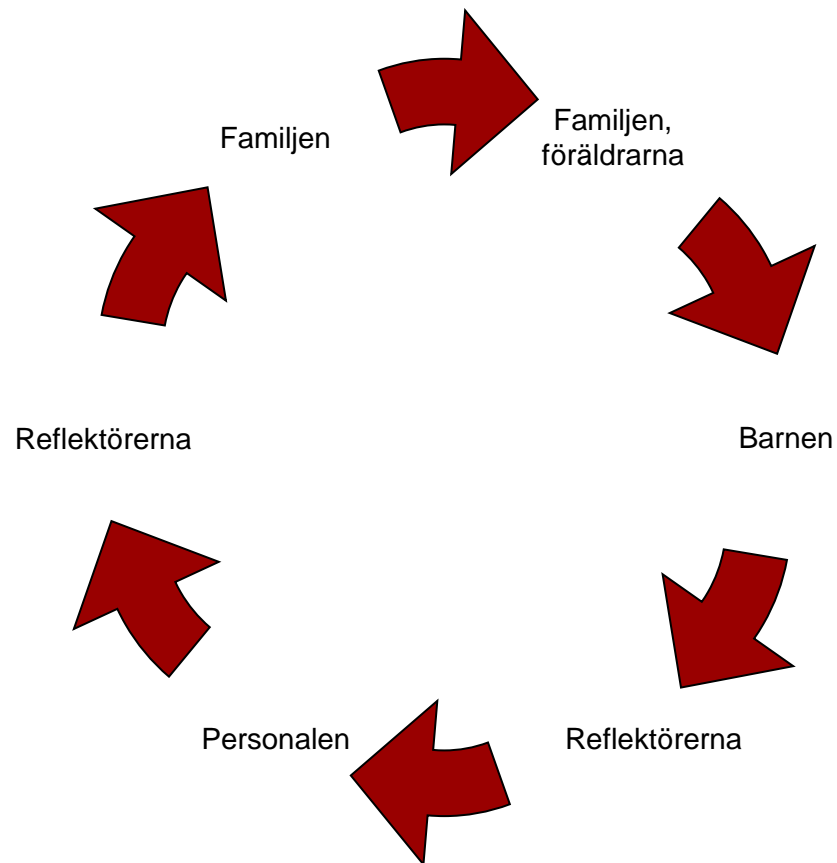
Deltagarnas handlingar och sätt att använda språket syns vara i balans eller kamp mellan två diskurser:

Struktureringens diskurs

Samarbetets diskurs

De två är sammanflätade.

Intervjuns upplägg

Strukturerings diskurs

- Sätta ramen för mötet
- Psykiatrisk expertis
- Klassificering och förförståelse
- Linjärt tänkande
- Ett steg tillbaka

Samarbetets diskurs

- Öppen attityd till personer och process
- Samarbete och samskapande
- Flexibilitet
- Utveckla dialog och berättelse
- Ta med sensitivitet i beräkningen

Barnens beskrivningar och önskemål

Behandlaren underlättar kommunikation

Passiv position innebär att:

Acceptera personen

Acceptera hans/hennes

berättelse

Tillåta känslor

Vara uppmärksam

Aktiv position innebär att:

Ställa frågor

Anpassa i förhållande

till varje person

Hålla reda på tiden

Vad föräldrarna fokuserade på

Samtalet i sig

- behandlarens relation till och dialog med deras barn
- användbara insikter och slutsatser

Struktur och förutsättningar

- förälderns egen roll i samtalet
- sammanhang och beslutsprocess

Behandlararnas perspektiv I

Psykiatriska aspekter

- Datainsamling och bedömningar
- Att få familjemedlemmar att vilja komma tillbaka
- Hur beslutsprocessen om fortsättningen sker

Behandlarnas perspektiv II

Terapeutiska aspekter

- Behandlarnas bidrag till god atmosfär
- Familjemedlemmarnas bidrag till ett positivt möte
- Balans mellan dialog och upplevda krav från organisationen – ett dilemma

Psykiatrins rötter

- Upplysningstidens reaktion mot det irrationella
- Dualism: kropp – själ, rationellt – irrationellt etc
- Exkludering i förnuftets namn
- Kategorisering

Diagnosen – en symbol för exkludering

Postpsykiatri - en sorts varken/eller

- Kritik mot biologiskt, psykologiskt, sociologiskt och biopsykosocialt synsätt på människan.
- Människan som en meningsskapande kropp eller ett förkroppsligat psyke.
- Människan är varken individ eller del av ett system utan subjekt i relation till andra subjekt.
- Kunskap är i tillblivelse, preliminär och föränderlig.

(Bracken, P. & Thomas, P. 2006)

Postpsykiatri ifrågasätter den nuvarande västerländska psykiatri

- **Upplevelser görs till symptom.**
- **Symptomen ses som patologiska.**
- **Patologi ska botas.**
- **Boten ges till individen.**
- **Individen blir ett objekt som kan behandlas.**
- **Fokus på individen gör att man missar kontexten.**
- **Forskning betraktas som värderingsfri.**
- **Läkemedelsindustrin har stort inflytande.**
- **Psykiatri går på tvärs mot synsätt i andra delar av världen.**

OBS! Postpsykiatri vill inte kasta inte ut barnet med badvattnet! Men debatt önskas!

- Många blir hjälpta av att få en diagnos (åtminstone initialt).
- Många blir hjälpta av psykofarmaka (åtminstone under en period).
- Många blir hjälpta av individinriktade behandlingar (åtminstone om de kan undvika att ta på sig skuld eller kan släppa skammen för sina problem).
- Personalens kunskap och erfarenhet är värdefull.

Postpsykiatri är inte anti-psykiatri.

Istället för ett bio-psykosocialt synsätt

TIDSASPEKT

Alla förändras

KULTUR

Andlighet, moral

LIVSBERÄTTELSE

Mina ord om mig

FÖRKROPPSLIGANDE

Satt sig i kroppen

Låt samtalet präglas av hermeneutisk fenomenologi

- Betrakta kontexten och livsberättelsen istället för att få fram symptomen först.
- Ta reda på vad lidandet innebär för just den personen/de personerna.
- ”Diagnosticerandet” blir en gemensam process av att skapa förståelse där behandlarnas kunskap är sekundär.
- Personens syn på svårigheterna och dess lösning är överordnad den kunskap som personalen har.

(Bracken & Thomas)

Dialogismen

- Människan ses som relationell och blir, utvecklas och förändras i relation och kommunikation med andra och det omgivande samhället, dess diskurser och dess historia (Bakhtin).
- Människan är varken individ eller medlem av ett system utan subjekt i relation till andra subjekt (Bakhtin).
- Varje människa är unik. Det är alteriteten som ska bejakas, inte kategoriseringen (Linell).
- Varje människa har ett ansvar i förhållande till den Andre i varje möte (Levinas).

Varje möte blir ett viktigt möte

- Vid det första mötet kan ansvaret för den Andre sägas sättas på sin spets.
- Behandlarna har ett övertag givet av sin position.
- Hur kan behandlare ta ansvar för den Andre och lyfta fram alteriteten i möten inom ramen för psykiatrin?